Ramazan Ayı ve Oruçla İlgili Kavramlar
Gönderen Kadir Hatipoglu - Nisan 06 2021 03:00:00

Ramazan Ayı ve Oruçla İlgili Kavramlar   Ramazan ayında sahur, imsak, iftar vb. sözcüklerini sık sık duyarız. Bu sözcüklerin anlamlarını bilmek bunları doğru bir şekilde kullanmamız bize oruç ibadetini doğru, kurallarına uygun bir şekilde yerine getirmemizi sağlar.   Orucumuzu sağlıklı bir şekilde yerine getirmek için; niyet etmek, niyetin başlama ve bitme zamanını bilmek, tan ağarmaya başlamasından güneş batıncaya kadar orucu bozan şeylerden sakınmak gerekir. Sahur ne demektir? Orucun geçerliliği ile doğrudan ilgili olmamakla birlikte, oruç tutmayı biraz daha kolaylaştırmak üzere Peygamberimizin bazı tavsiyeleri olmuştur. Bunların başında sahur yapmak gelir. Sahur, ikinci fecirden az önceki vakit olan seher vaktinde yenilen yemek demektir. Sahura kalkmakla hem bir şeyler yenilerek oruç için enerji toplanmış, hem de bir sünnet yerine getirilmiş, seher vaktinin feyiz ve faziletinden yararlanılmış olur. Bu bakımdan bir yudum su ile de olsa sahur yapmak ve sahur yemeğini mümkün olduğunca, gecenin son vaktine denk getirmeye çalışmak uygun olur. Peygamberimizin sahura kalkmayı teşvik ve tavsiye eden birçok hadisi bulunmaktadır: قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَصْلُ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَصِيَامِ أهْلِ الكِتَابِ أكْلَةُ السَّحَرِ Amr İbnu'l-As (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Bizim orucumuzla Ehl-i Kitab'ın orucunu ayıran fark sahur yemeğidir.”(Kütübü sitte 3181) قَالَ رَسُولُ اللّهِ صَلَّي اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً “Sahura kalkın,

çünkü sahur yemeğinde bereket vardır.” (Buhârî, Savm 20; Müslim, Sıyâm 45), قَالَ: اسْتَعِينُوا بِطَعَامِ السَّحَرِ عَلى صِيَامِ النَّهَارِ. وَبِالْقَيْلُو لَةِ عَلَى قِيَامِ اللَّيْلِ.فِي الزوائد “Sahur yemeği ile gündüz tutacağınız oruca ve öğle üzeri uykusuyla da (kaylûle) teheccüd namazına kuvvet kazanın.” (İbn Mâce, Sıyâm 22).   Peygamberimiz, sahuru mümkün olan son vakte denk getirmeyi teşvik ettiği gibi, iftarın da vakit girer girmez yapılmasını teşvik etmiştir. Sahur yemeğini yedikten neler yapmalıyız? Sahur yemeği zevk ve neşe içinde yenir. Sahur yemeği oruca dayanma gücünü artırır. Böylece oruç ibadetinin daha kolay yerine getirilmesine katkı sağlar. Yemek bitince eller yıkanır, dişler fırçalanır. Oruç için hazırlanılır ve niyet edilir. Oruç tutmak için niyet şarttır. Niyet, akşam ya da sahurda yemek yedikten sonra "Allah rızası için ramazan orucunu tutmaya niyet ettim" diyerek edilir. Mutlaka bu cümleyi söylemek şart değildir. Zihinden geçirmekle de niyet olur. Sahura kalkmak da ayrıca bir niyettir. İmsak ne demektir? İmsak: Sözlük anlamı, tutmaktır. Yemek yemenin yasaklandığı, orucun başlama zamanına imsak vakti denir. Sabah şafak sökmeden önceki vakitte imsak vakti denir. İmsak vaktinin başlamasından itibaren orucu bozacak davranışlardan sakınmak gerekir. Orucun vakti akşam gün batıncaya kadar devam eder. وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ اْلاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ اْلاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى اللَّيْلِ Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyurulur: "Fecirde beyaz iplik siyah iplikten ayırdedilinceye kadar yeyin, için. Sonra orucunuzu geceye kadar sürdürün " (el-Bakara, 2/187). Beyaz ve siyah ipliğin görünmesinden maksat, gündüzün aydınlığı ile gecenin karanlığının birbirinden ayrılmasıdır. Oruca başlama vakti olan imsak, aynı zamanda sabah namazının kılınma vaktinin başlangıcını teşkil eder. Yani oruca başlarken sabah namazının

vakti de girmiş bulunur. İftar ne demektir? Orucu bozmak, orucu açmak, ramazanda akşam yemeği, oruç bozma vakti. İftarın zıddı, yani oruca başlamak, "imsak" terimiyle ifade edilir. Orucun başlangıç ve sonu Kur'an Kerîm'de şöyle belirlenir:
وَكُلُوا
وَاشْرَبُوا
حَتَّى
يَتَبَيَّنَ
لَكُمُ
الْخَيْطُ
اْلاَبْيَضُ
مِنَ
الْخَيْطِ
اْلاَسْوَدِ
مِنَ
الْفَجْرِ
ثُمَّ
اَتِمُّوا
الصِّيَامَ
اِلَى
اللَّيْلِ "Fecirde beyaz iplik siyah iplikten ayırt edilinceye kadar yiyin, için. Sonra orucunuzu geceye kadar devam ettirin" (el-Bakara, 2/187). Ayetteki siyah iplik gece; beyaz iplik ise gündüz anlamında kullanılmıştır. Oruçta gündüzün başlangıcı, İslâm âlimlerinin büyük çoğunluğuna göre, ikinci fecirden (fecr-i sadık) itibarendir. Sona ermesi ise güneşin batmasıdır (et-Taberî, Câmiu'l-Beyân, Mısır 1388/1968, II, 177 vd.)
            Bu ayetteki; "Orucu geceye kadar tamamlayınız" ifadesi, iftarın güneş battıktan sonra yapılmasını gerektirir. Hz. Peygamber, bir ramazan günü yolculuk sırasında güneş batınca, Bilâl (r.a)'e bir şeyler hazırlamasını söylemiş, henüz güneş ışıklarının tam kaybolmadığını gören Hz. Bilâl'in tereddüt etmesi üzerine şöyle buyurmuştur: "Gündüz sona erip, gecenin doğu taraştan girdiğini gördüğümüz zaman oruçlunun iftar vakti gelmiştir" (Buhârî, Savm, 33, 34, 35; Müslim, Sıyâm, 51, 53; Dârimî, Savm, 11). Hadis-i şeriflerde iftarın acele yapılması, geciktirilmemesi istenmiştir.
قَالَ
رَسُولُ
للّهِ صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ َ
يَزَالُ
النَّاسُ
بِخَيْرٍ مَا
عَجَّلُوا
الْفِطْرَ.
فَإنَّ
الْيَهُودَ

يُؤَخِّرُونَ.فِي الزوائد " Hz. Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "İnsanlar iftarı tacil edip (geciktirmedikleri) müddetçe hayır üzere devam ederler. Öyleyse iftarı tacil edin (ilk vaktinde orucunuzu açın). Çünkü yahudiler, iftarlarını tehir ederler" (İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 17/166.)

            Bir Kudsî hadiste şöyle buyurulur: "Kullarımın bana en sevimli olanı, onların iftarda en acele edenidir" (Tirmizî, Savm, 13; Ahmed İbn Hanbel, II, 238, 329).

            Enes b. Mâlik (r.a)'ten, Hz. Peygamber'in iftar etmedikçe akşam namazı kılmadıkları, hiç değilse bir yudum su içtikleri rivayet edilmiştir.

            Hz. Peygamberden iftar ederken okuduğu bazı dualar nakledilmiştir:

" رَبَّنَا
تَقَبَّلْ
مِنَّا
اِنَّكَ
اَنْتَ
السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ,
اَللَّهُمَّ
لَكَ صُمْتُ،
وَعَلَى
رِزْقِكَ
أفْطَرْتُ,"

Anlamı: "Allahım! Senin için oruç tuttum. Sana iman ettim. Sana güvenip dayandım. Rızkınla iftar ettim. Bizden bunu kabul buyur. Şüphesiz Sen, her şeyi işiten ve bilensin"

Başka bir dua şöyledir: َ : ذَهَبَ
الظَّمَأُ،
وَابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ،
وَثَبَتَ
ا‘َجْرُ إِنْ
شَاءَ اللّهُ
تَعَالَى"

Anlamı: "Susuzluk gitti. Damarlar ıslandı. İnşâallah sevap sâbit oldu" (bk. İbn Mâce, Sıyâm, 48; İbn Kayyim, Zâdü'l-Meâd, II, 52).

Kısaca şöyle de dua edilebilir: "
رَبَّنَا
اغْفِرْ لِى

وَلِوَالِدَىَّ
وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ
يَقُومُ
الْحِسَابُ "

Anlamı: "Ey bağışlaması bol olan Allah'ım! Beni, ana-babamı ve bütün müminleri hesap gününde mağfiret et" (bk. İbrâhim Sûresi, 14/41; Tirmizî, Dua, 82).

            Hadîs-i şerifte şöyle buyrulmuştur: "Üç kimsenin duası reddolunmaz; Âdil hükümdarın duası, İftar sırasında oruçlunun duası, mazlumun duası, Allahü Teâlâ bu dualarını semâya yükseltir, gökyüzünün kapılarını açar ve"izzet ve celâlime yemin olsun ki, bir sure sonra da olsa, sana yardım edeceğim" diye yemin eder" (el-Azîzî, es-Sirâcü'l-Münîr Şerhu'l Câmii's-Sağîr, II, 182; İbn Kayyim el-Cevziyye, Zâdü'l-Meâd, II, 52).

            Resulullah (s.a.s) iftar zamanının sevincinden söz ederken şöyle buyurmuştur: "Müminin kendisiyle neşelendiği iki sevinci vardır. Birisi iftar vaktindeki oruç bozma sevinci, diğeri Rabbına kavuştuğu zamanki (orucunun mükâfatı ile) sevincidir" (Buhârî, Savm, 9; Müslim, Sıyâm, 163, 165; Nesaî, Sıyâm, 42; Ahmed b. Hanbel, Müsned, II, 232, 273, 516, III, 5). Ramazan ayında iftarın birlik ve beraberliğimize katkısı nedir? Ramazanda oruç açma vaktinin ayrı bin neşesi vardır. Bütün aile bireyleri hep birlikte sofraya oturur, oruç açma vaktini gelmesini bekleriz. Ezan veya top sesinin duyulmasıyla birlikte orucumuzu dua ile açarız. Yemeğimizi yedikten sonra dua ederek Allah'a şükrederiz. Sonra akşam namazını kılar ve teravih namazı için hazırlıklara başlarız. Bu ayda camiler dolar taşar. Bu durum Müslümanlar arasında sevgi, saygı, hoşgörü, yardımlaşma ve dayanışmanın artmasına neden olur. Mukabele, Karşılaştırma, yüzleştirme, karşılık verme; aralarındaki farkı ortaya çıkarmak için metinleri mukayese etme; Ramazanda hafızların cemaat huzurunda Kur'an okumaları.

            "Mukabele", Kur'an tarihi ile ilgili bir terimdir. Cibril (a.s)'ın her sene Ramazan ayında gelip Kur'an'ı Hz. Peygamber (s.a.s) ile karşılıklı müzakere etmelerini, birbirlerine okumalarını ifade eder.

            Kur'an'ın Allah tarafından indirildiği şekilde muhafazası, âyet ve sûrelerin tertibinin doğru olarak tesbiti ve bunun kontrolü için Cibril (a.s) her sene Ramazan ayında, bir rivayete göre Ramazan ayının her gecesinde, Hz. Peygamber (s.a.s)'a gelirdi. Hz. Peygamber (s.a.s.) Kur'an âyetlerini Cibril'e okurdu. Buna "arz" denir. Aynı âyetleri, mukayese için, bir de Cibrîl (a.s) okurdu ki buna da "mukabele" denir.

            Kur'an, Hz. Peygamber'e âyet âyet nazil olduğundan her âyetin yeri, hangi sûrenin

neresine yazılacağı Cibril (a.s) tarafından bildirilirdi. Rasul-i Ekrem de vahiy kâtiplerine bu şekilde yazdırır, hafızlar da buna göre ezberlerdi. Kur'an böyle özel bir itina ile ezberlenir ve yazılırken; Cibril (a.s) her senenin Ramazanında Rasul-i Ekrem'e gelir, nâzil olan âyetler müdârese ve tekrar arzedilmek suretiyle takrir edilirdi (Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid Terc, VII, 316).

            Cibrilin Peygamber'e Kur'an'ı her sene muâraza etmesinin gayesi, Allah'dan Peygambere vahy ettiği Kur'an'ı kendisindekiyle karşılaştırmasıdır. Bunu da bakî kalanın kalması, nesholunanın gitmesi için bir pekleştirme, sabitliğini ebedî kılma ve bir koruma olarak yapıyordu. Bu maksat için Hz. Peygamber, ömrünün son yılı içinde Kur'an-ı Cibril'e iki defa arz etti. Cibril de Kur'an'ı onunla böylece iki kere mukabele etti.

            "Mukabele", Kur'an'ın yazılması ve hafızlar tarafından ezberlenmesi dışında her sene tekrarlanan üçüncü ve önemli bir "koruma garantisi" niteliği taşımaktadır. اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَاِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ Bu "Zikri (Kur'ân'ı) biz indirdik, O'nun koruyucusu da elbette biziz" (el-Hicr, 15/9) âyetinin Asr-ı Saâdet'te gerçekleşmiş bugün de devam etmekte olan bir mucizesinden başka bir şey değildir.

            Kur'an'ın Ramazan'da nazil olması (el-Bakara, 2/185), Kur'an okumanın özellikle Ramazan'da kat kat mükâfatlandırılacağı müjdesi, müslümanların bu ayda en çok Kur'an'la meşgul olmalarına sebep olmuştur. Bu sebeple "Kur'an ayı" olan Ramazan'da cami ve evlerde "mukabele"ler okunur, hatimler yapılır.

            Aslı, Cibril (a.s)'ın Kur'an'ı Hz. Peygamber'e, doğru tesbiti ve korunması için, okuması olan "mukabele", müslümanlar arasında köklü bir gelenek halinde günümüze kadar gelmiştir. Bu gelenek bugün de bütün canlılığıyla sürdürülmektedir. Kur'an okuma bilsin, bilmesin, müslümanlar dinlemek suretiyle huzur bulmakta ve sevap ummakta; okuyan hafızlar, özellikle Kur'an ezberlemeye (hıfz) çalışan genç Kur'an kursu öğrencileri de cemaat huzurunda okuyarak egzersiz yapmış olmaktadırlar. Mukabele suretiyle Kur'an okuyup dinlemenin başkalarını Kur'ân okumaya teşvik etmesi, okuyan ve dinleyenler üzerinde ruhî bir sükûnet meydana getirmesi, sevap kazandırması gibi bir çok faydası vardır. Ancak para karşılığında okumak ve okutmak caiz değildir.

            Osmanlılar zamanında da özellikle ikindi namazından sonra mukabele okunurdu.

           Teravih namazı Yatsı namazindan sonra kılınan namaz, "teravih" kelimesi Arapça, "Terviha" nın çoğuludur ve "oturmak, istirahat etmek" anlamına gelmektedir. Teravih namazı,kadın erkek her müslüman için sünneti müekkede'dir. Teravih, orucun sünneti değil, vaktin sünnetidir. Bir mazereti dolayısıyle oruç tutamıyanlar da teravih namazı kılarlar. Ramazan gecelerini ihya etmek için kılınan teravih namazı Rasülullah (s.a.v) tarafından teşfik edilmiş. من صام رمضان ايمانا واحتسابا غفر له ما تقدم من ذنبه   "Her kimin anarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek Ramazan'ı ihya ederse, geçmiş günahları bağışlanır."11) عن أبى هريرة رَضِىَ اللّهُ عَنْه قال:]كَانَ رَسولُ اللّهِ # يُرَغِّبُهُمْ في قِيَامِ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ أنْ يَأمُرَهُمْ بِعَزِيمَةٍ فَيَقُولُ: مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إيمَاناً وَاحْتِسَاباً غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ، Şüphesiz Allah Ramazan orucunu farz kıldı. Bende Ramazan gecelerini ihya etmeyi sünnet kıldım. Her kim inanarak ve sevabını Allah'tan bekleyerek ramazan'ı oruçla, gecelerini namazla ihya ederse, anasından doğduğu gün gibi günahlarından temizlenmiş olur" buyurmaktadır.(12) وعن عائشة رَضِىَ اللّهُ عَنْها قالت:]صلّى رسولُ اللّهِ # في المَسْجِدِ فَصَلّى بِصََتِهِ نَاسٌ

كَثِيرٌ
ثُمَّ صَلَّى
مِنَ
القَابِلَةِ
فَكَثُرُوا.
ثُمَّ
اجْتَمَعُوا
مِنَ
اللَّيْلَةِ
الثَّالِثةِ
فَلَمْ
يَخْرُجُ
إلَيْهِمْ.
فَلَمَّا
أصْبََحَ
قَالَ: قَدْ
رَأيْتُ
صَنِيعَكُمْ
فَلَمْ
يَمْنَعْنِى
مِنَ
الخُروجِ
إلَيْكُمْ
إَّ أنِّى
خَشِيتُ أنْ
تُفْرَضَ
عَلَيْكُمْ،
وذلِكَ في
رَمَضَان Rasülullah (s.a.v) Efendimiz Ramazan'da mescitte gece bir namaz kıldı. Sahabenin çoğu da onunla birlikte o namazı kıldı. İkinci gece yine aynı namazı kıldı. Bu kez O'na tabi olarak aynı namazı kılan cemaat daha fazla oldu. Üçüncü gece Rasülullah (s.a.v) mescid'e gitmedi. Mescid'i dolduran cemaat O'nu bekledi. Rasülullah (s.a.v) ancak sabah olunca mescide çıktı ve cemaata şöyle buyurdu: "Sizin cemaatle teravih namazını kılmaya ne kadar arzulu olduğunuzu görüyorum. Benim çıkıp, size namazı kıldırmama engel olan bir husus da yoktu. Ancak ben size, teravih namazının farz olmasından korktuğum için çıkmadım".(13) Hanefilere göre, teravih namazının rekat sayısı Hz. Ömer (R.A)'ın uygulamasına dayanır. Hz. Ömer (R..A) Mescidi Nebevide halifeliğinin son zamanlarında teravih namazını yirmi rekat olarak kıldırdı. Dört halife devrinden sonra da kimse teravihin yirmi rekat olarak cemaatle kılınmasına karşı çıkmadı. Alimler bu hususta Rasülullah (s.a.v)'in şu hadisine göre hareket etmişlerdir: "Benden sonra benim sünnetimden ve raşit halifelerin sünnetinden ayrılmayın."14) Teravih namazı, ramazan ayına mahsustur; vakti, tercih edilen görüşe göre, yatsı namazından sonradır, sabah namazının vaktine kadar devam eder. Vitir namazı teravih namazından sonra kılınır.Ancak teravih namazından önce kılınmasında da herhangi bir sakınca yoktur.Ancak teravih namazı yatsı namazından önce kılınmaz. En sağlam görüşe göre, teravihte cemaat olmak sünneti kifayedir. Yani bir mescitte hiç kimse teravihi cemaatle kılmazsa, hepsi günahkâr olur.Teravih namazı tek başına da kılınabilir, fakat cemaatle kılınmasının

fazîleti daha fazladır. Teravih namazını, her iki rekatta bir selam vererek on selam ile bitirmek daha faziletlidir.Dört rekatta bir selam vermek de caizdir. Teravih namazını kılarken, iki rekatta bir selâm verilse, normal olarak akşam namazının iki rekat sünneti gibi ve dört rekatta bir selâm verilse, yatsı namazının dört rekat sünneti gibi kılınır. Başlarken ve her iki rekatın başında "Sübhâneke", "Ezûzübesmele" ve her oturuşta "et-Tahiyyat" ile "Salli-barik" duaları okunur. Cemaatle kılınınca, cemaat hem teravihe, hem de imama uymaya niyet eder. İmam teravih namazını sesli olarak kıldırır (el-Kasânî, Bedai'us-Sanâyi', Beyrut, 1974, I, 288; Tahtavî, Haşiye, 335 vd). Teravih namazı, Ramazan ayına mahsustur; vakti, tercih edilen görüşe göre, yatsı namazından sonradır, sabah namazının vaktine kadar devam eder. Vitir namazı teravih namazından sonra kılınır. Ancak teravih namazından önce kılınmasında da herhangi bir sakınca yoktur. Ancak teravih namazı yatsı namazından önce kılınmaz. Kılındığı takdirde, iâdesi gerekir. Bu namazın gece yarısından veya gecenin üçte birinden sonraya tehir edilmesi müstehaptır. En sağlam görüşe göre, teravihte cemaat olmak sünnet-i kifâyedir. Yani bir mescitte hiç kimse teravihi cemaatle kılmazsa, hepsi günahkâr olur. Teravih namazı tek başına kılınabilir. Fakat cemaatle kılınması daha faziletlidir. Teravih namazına, yarısında yetişen kimse, önce yatsı namazının farzını kılar ve daha sonra teravih namazını kılmak için imama uyar. Eksik kalan teravih rekatlarını, daha sonra kendisi tamamlar. Hatim ile teravih namazını kılmak sünnettir. Teravih namazı hatimle kılınmayan camilerde, herhangi bir yanlışlığa meydan vermemek ve cemaatın da kısa sureleri iyice ezberlemelerini sağlamak için, "Fil sûresi"nden sonraki sureleri okumakta yarar vardır. Bu durumda imam, rekat sayılarında da tereddüde düşmekten korunmuş olur. (İbn Abidîn, Reddu'l-Muhtar, II, 44; vd., Vekbe ez-Zuhaylî, el-Fıkhu'l-İslâmî, Dimaşk, 1989, II, 72).

                      İTİKÂF İtikaf lügatte bir şeyden ayrılmak, ister hayır olsun, ister kötülük olsun, bir şey üzerinde devam etmek demektir. Şer'an itikâfın tarifi ise: Cemaatle namaz kılınan bir mescitte oruçlu olarak ve itikâfa niyet ederek beklemektir. Mescitte beklemek itikâfın rüknüdür. Çünkü itikâf beklemek, mescidde bulunmakla gerçekleşir. İtikâf Kur'an ve sünnetle sabittir. Kur'an'da ramazan ayının gecelerinden söz ederken:

وَلاَ
تُبَاشِرُوهُنَّ
وَاَنْتُمْ
عَاكِفُونَ
فِى
الْمَسَاجِدِ تِلْكَ
حُدُودُ
اللهِ فَلاَ
تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ
اللهُ
اَيَاتِهِ
لِلنَّاسِ
لَعَلَّهُمْ

يَتَّقُونَ "...Bununla beraber siz mescitlerinizde itikaf halinde iken onlara yaklaşmayın. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, sakın onlara yaklaşmayın. Allah, ayetlerini insanlara böyle açıklıyor ki sakınıp korunsunlar." Dini açıdan bir mescitte itikaf niyetiyle durmaktır. Buradaki mescit kaydı, işte bu dini manayı tayin eder. Başka bir kayıt bulunmadığı için bu bekleyiş, bir saat bile olsa, şer'i itikâf bulunabilecek gibi görünür. İmam Muhammed'in zahir rivayeti de böyledir. Bu durumda itikâfta orucun şart olması lazım gelir. Buna nafile itikat denir ki oruçlu oruçsuz sahih olur. Fakat âyetin gelişine bakılırsa itikâfın. Orucu gerektirdiği anlaşılır. Zira "Onlarla cinsi münasebette bulunmayınız." Yasağı, oruç gecelerindeki cinsi münasebetin mubah olduğu hükmünü tahsis yerinde olmakla, itikâfta orucun şart olduğuna ve bundan dolayı itikâf müddetinin bir günden daha az olmayacağına delalet eder ki bu da asıl şer'i itikâftır. "Oruç olmadıkça itikâf yoktur."15) Hadis'i Şerifi de bunu teyid eder.(16) Rasülullah'ın (s.a.v) özellikle Ramazan içinde ve ramazanın son on gününde itikaf yaptığını bildiren çeşitli hadisi şerifler vardır. Ebu Said (r.a) anlatıyor. "Biz Rasülullah'la (s.a.v) birlikte Ramazan'ın orta on gününde itikafa girdik, yirminci günün sabahı olunca eşyalarımızı evlerimize taşıdık. Rasülullah (s.a.v.) bir hutbe irad etti ve sonra şunu söyledi: "İtikafa girmiş olanlar, itikaf mahallerine dönsünler. Zira bu gece bana Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu gösterilmişti, sonra unutturuldu. Siz, son onda ve tek gecelerde arayın . Ayrıca bu gece kendimi su ve çamur içinde secde eder gördüm." Rasülullah (s.a.v) itikaf mahalline dönünce, o günün sonuna doğru hava bozdu. Mescit o sıralarda üzeri dallarla örtülmüş çardak şeklindeydi. Rasülullah (s.a.v)' m burnu ve burun yumuşağı üzerinde su ve çamur bulaşığını gördüm. Bu gece 21. gece idi."17) İtikâfın Şartları: a -Niyet; Niyetsiz itikaf olmaz, nezr edilen itikafta niyetin ayrıca dil ile ifade edilmesi gerekir. b -Mescid: Erkeğin, itikafı cemaatle beş vakit namaz kılınan Mescid de olmalıdır. İtikâfın en faziletlisi Mescidi Haram'da, sonra Mescidi Nebevî'de ve sonra da Mescidi Aksa'da olanıdır. Diğer mescitlerde ki fazilet cemaatin çokluğuna göre değişir. c- Oruç: Daha önce de belirttiğimiz gibi vacip olan itikaf için oruç şarttır. Sünnet itikâf Ramazan ayında olduğu için zaten oruçlu bulunma şartı vardır.   d -Temizlik: Kadınların hayız ve nifastan temiz olmaları gerekir. Cünüplük oruca mani olmadığı gibi, itikâfı da bozmaz. İtikâfa giren cami içinde iken ihtilam olursa, dışarı çıkarak gusül abdesti alır ve yeniden itikafa devam eder. İtikafı Bozan şeyler: a- Cinsi ilişkide bulunmak. Öpmek ve kucaklamak gibi şeylerden dolayı inzal vaki olursa yine itikaf bozulur. b -Herhangi bir ihtiyaç yokken mescidden dışarı çıkmak. c -Bayılmak. İtikafa giren kimse mescidden ancak şer'i, zaruri ve tabii ihtiyaçları için çıkabilir.(18) SADAKA-FITIR (FİTRE) Ramazan bayramı sadakası. Buna zekatul-fıtır veya yalnız fıtır da denir. Yaratılış şükranesi olmak üzere sevap kazanmak kasdiyle verilir. Fıtır sadakası Hicret'in ikinci senesinde zekat farz olmadan önce vacib olmuştur. Hür müslüman ve asıl ihtiyacından fazla nisap miktarı bir mala sahip olan kişilerin vermesi gerekir. Akıl ve büluğ şart değildir. Akıl hastalarının ve delilerin velileri onların mallarından fıtır sadakası verirler. Ramazanda oruç tutmamış olanlar da fıtır sadakası verirler. Sadaka-i fıtrın edasının vakti, bayram sabahıdır. O günden önce ölen ve zengin iken fakir düşen kimselere sadaka-i fıtır vacib olmaz. Bayram gecesi güneş doğmadan önce doğan çocuğun fitresini vermek vacibtir. Fitre bayram sabahından önce ve sonra her ne zaman verilse sahihtir ve eda olur; onun kazası yoktur. Fakat müstehap olan sabah namazı ile bayram namazı arasında veya birkaç gün önce vermektir.

Fitreyi bayramdan sonra vermek caiz ise de, bir vacib geciktirilmiş olacağından iyi değildir. Sadaka-i fıtır, zekat gibi malın değil, başın zekâtıdır. Bunun için asıl ihtiyaçlardan fazla olan malın büyüyücü olması, üzerinden bir yılın geçmesi ve ticaret malı olması şart değildir. Bayram sabahı nisaba malik olan kişiye bile sadaka-i fıtır vacibtir. Nisap, gümüşe göre ikiyüz dirhem (561.2) gr. değerindeki bir maldır. Nisap miktarı mal, sadaka-i fıtır vacib olduktan sonra telef olsa yine fitre vermek lazımdır. Bu miktar bir mala sahip olan bir kimse kendisi için, baliğ olmayan malsız çocukları için, hizmetinde bulunanlar için, sadaka-i fıtır vermesi vacibtir. Hanımı ve büyük çocuğunun fitrelerini vermesi üzerine vacib değildir. Fakat yanında bulunan büyük çocuğunun ve hanımının fitrelerini kendilerine sormadan verebilir. Malı olan küçük çocuğun fitresi kendi malından verilir. Sadaka-i fıtır, buğday, arpa, kuru hurma, kuru üzümden verilir. Buğday veya buğday unundan yarım sa', (520 dirhem 1459 gr.), ötekilerden ise bir sa' (1040 dirhem 2918 gr.) verilir (bak: Sa'). Bu dört maddenin herhangi birine göre vermek caizdir. Bu miktar aynen verilebileceği gibi, kıymet olarak da verilebilir. Fakirin menfaatine uygun olanı vermek daha faziletlidir. Sadaka-i fıtrın rüknü, onu ehline vermektir. Zekat kimlere verilirse sadaka-i fıtırda onlara verilir. Fitre yalnız bir fakire verilmeli, onu bir kaç fakire vermek için parçalamamalıdır. Sadaka-i fıtır verirken niyet etmek gerekir. Ancak fakire Sadaka-i fıtr olduğunu söylemeye gerek yoktur. Sadaka-i fıtr öncelikle mükellefin bulunduğu yerdeki fakirlere verilmelidir. Başka yerlere göndermek mekruhtur. Gönderilecek olan kişiler akraba veya daha muhtaç kişilerse mekruh olmaz

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler